

Aantekeningen bij de Stichting Evangelische Hogeschool, collectie A. van der Rijst

Samengesteld door E.M. Jansen

Historisch Documentatiecentrum voor het
Nederlands Protestantisme (1800-heden)
Vrije Universiteit Amsterdam
De Boelelaan 1105
1081 HV Amsterdam

Collectie nummer: 737
Januari 2008

In verband met de bescherming van de privacy is dit archief, na overleg met mw. drs. Els J. van Dijk, Directeur van de Evangelische Hogeschool slechts toegankelijk na verkregen toestemming van de directeur van het Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlands Protestantisme (1800-heden)

Amsterdam 15 december 2009

Beschrijving van de stukken

De bestuurscrisis van de EH in 1991

De Stichting Evangelische Hogeschool (EH) werd in 1977, door drs. J.A. van Delden en prof. dr. W.J. Ouweneel, gesticht als navolger van de Stichting tot Bevordering van Bijbelgetrouwe Wetenschap die vanaf 1974 een creationistische tegenbeweging vormde tegen het evolutionisme. In 1979 begon de EH met een twee-jarige opleiding journalistiek en vanaf 1982 bestond de mogelijkheid om aan de EH een lerarenopleiding geschiedenis of economie te volgen. In 1991 verhuisde de lerarenopleiding naar de Hogeschool de Driestar in Gouda (nu Hogeschool Driestar) en in 1995 verhuisde de opleiding Journalistiek naar de Christelijke Hogeschool De Vijverberg-Felua (nu Christelijke Hogeschool Ede). De hogeschool bereikte haar recordaantal studenten van 175 in 1993 en opnieuw in 2004. In 2002 vierde de EH haar 25-jarig bestaan en zorgde het jaar daarna voor een hernieuwd studieprogramma. De EH heeft sinds de stichting tot op de dag van vandaag nog steeds hetzelfde doel voor ogen: een opleiding verzorgen waarin Bijbelgetrouwheid centraal staat.

De EH wil geloof en wetenschap verenigen. Studenten worden als christenen voorbereid op de maatschappij en hun studie vindt plaats in het teken van het geloof. De EH biedt geen beroepsopleiding meer, na de verhuizing van de journalistiek- en lerarenopleiding, maar trekt haar studenten met het zo genaamde basisjaar. Het basisjaar is een algemeen vormend jaar waarin studenten bezig zijn met persoonlijke ontwikkeling, het geloof, intellectuele vorming en zich voorbereiden op een studiekeuze na afronding van het basisjaar. Wegens het ontbreken van een beroepsopleiding is de EH niet geregistreerd als een aparte hogeschool bij het Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO). Om deze reden wordt de EH ook niet erkend als hogeschool en ontvangt het geen subsidie. De EH is hierdoor afhankelijk van giften.

In 1991 ontstond er een crisis bij de EH. Die werd veroorzaakt door interne spanningen over de Bijbelse opvattingen van de cultuurfilosoof dr. F. de Graaff en zorgde ervoor dat de school in twee kampen verdeeld raakte. Prof. dr. W. J. Ouweneel vertelde in een krantenartikel¹ hoe een groot deel van het EH-bestuur achter de ideeën van De Graaff stond. Hieruit bleek, volgens Ouweneel, hoe verstandige christenen onverstandige theorieën kunnen navolgen wanneer ze denken op die manier God te dienen.

Drs. H.J. Beens werd gevraagd om de crisis op te lossen door het bestuur tot aftreding over te halen. Hij was oud-directeur van Gelders Beheer in Zeist en had in 1990 een nieuw gebouw voor de EH aangekocht. Beens verwierp de plannen voor de uitbreiding tot een christelijke universiteit. De EH had hier niet genoeg geld voor. Geldgebrek vormde ook de reden voor de verhuizing van de lerarenopleiding naar Gouda en de verhuizing van de

¹ 'EH moet waken voor uitholling grondslag' in *Nederlands Dagblad* 23 januari 2002.

opleiding voor journalistiek naar Ede. De verplaatsing naar Ede van de opleiding voor journalistiek zorgde ervoor dat het subsidie ontving voor het eerste jaar. En de verhuizingen voorkwamen dat het nieuwe gebouw van de EH overvol raakte met het aantal toenemende studenten.²

Over het archief

Dit archief is afkomstig van Arie van der Rijst (geboren 1931) en betreft het bestuursconflict van de EH in 1991. Hij promoveerde op het proefschrift *Ander ondernemerschap*³ in 1994 naar aanleiding van negatieve reacties op plannen van de EH om een internationale christelijke universiteit te stichten waarin wetenschap en geloof verenigd zouden zijn. In 2003 promoveerde hij opnieuw, dit keer op de proefschrift: *Curiositas wordt wetenschap*.⁴ Van der Rijst werd in 1984 lid van het bestuur van de EH en al snel nam hij de taak van secretaris op zich, na ernstige ziekte van de toenmalige secretaris. Deze functie behield Van der Rijst tot 1991, waarna hij aftrad in verband met de crisis.

Dit archief bevat stukken die hij zelf verzameld heeft naar aanleiding van zijn taak als secretaris en is dus geen officieel archief van het bestuur van de EH. Begeleidend bij het archief heeft Van der Rijst een brief geschreven, waarin hij uitlegt hoe hij de crisis heeft zien aankomen en heeft beleefd. In dit stuk geeft hij aan dat hij de organisatie van de EH had doorgelicht vlak nadat hij bestuurslid was geworden. Zijn conclusie was dat de organisatie niet zonder gebreken was. Van der Rijst stelde hierop reorganisatie van de personele bezetting voor, waar iedereen het mee eens bleek te zijn. Maar een aantal maanden later liet J.A. Van Delden zijn ontevredenheid over de reorganisatie blijken en het bestuur besloot hem als vertegenwoordiger van de opleiding voor journalistiek te vervangen door dr. M. Oudkerk.

Volgens Van der Rijst weigerde Van Delden een nieuwe baan buiten de EH te zoeken en in de drie opvolgende jaren waren er regelmatig conflicten met Van Delden. Daarna raakte hij overspannen en bleef een jaar thuis. Toen hij terugkwam heeft hij 'de EH volgens het boekje van de heer Reckman'⁵ opgeblazen. Als motief werd het onbijbelse denken van dr. De Graaff uit Hattum genoemd.⁶ Een vertrouwenscommissie kwam toen tot de conclusie dat het conflict niets met de opvattingen van De Graaff te maken had. Twee maanden voordat het bestuur van de EH aftrad legde Van der Rijst al zijn functies neer die te maken hadden met de EH, naar aanleiding van een nieuw conflict waarbij twee leden van de 'oppositie' samen met het bestuur weigerden te bidden.

Het bestuur trad af na een gesprek met H.J. Beens onder voorwaarde dat hij het streven naar het stichten van een internationale christelijke universiteit, waar op de EH al een aantal jaar over werd gesproken en

² Gebruikte literatuur: www.eh.nl, Wikipedia, 'EH moet waken voor uitholling grondslag' in *Nederlands Dagblad* 23 januari 2002 en Ruud van Haastrecht, 'Ook orthodoxe journalisten verlaten Amersfoort Evangelische Hogeschool' in: *Onderwijs en Wetenschap* 18 mei 1994

³ Arie van der Rijst, *Ander ondernemerschap: enige beschouwingen over de relatie, cultuur, ondernemerschap en ondernemersfinanciering* (1994).

⁴ Arie van der Rijst, *Curiositas wordt wetenschap: onderzoek naar de veranderingen in het wetenschapsbegrip van de 11^e tot en met de 15^e eeuw en de consequenties voor de hedendaagse wetenschap* (2003).

⁵ Van der Rijst doelt hier op het boekje *Sociale Actie* door P. Reckman.

⁶ De begeleidende brief van Arie van der Rijst bij dit archief, 'De wortels van de bestuurscrisis bij de EH in 1991' (2007) p.3.

plannen voor werden gemaakt, zou handhaven. Na het aftreden van het bestuur heeft Beens zich daar echter niet aan gehouden. Van der Rijst meende dat het bestuur niet zou zijn afgetreden als het bestuur dit had voorzien.

Van der Rijst geeft een heel ander verhaal over het bestuurscrisis van de EH dan de artikelen en andere openbare verkrijgbare informatie die ik heb gevonden, doorgelezen en hierboven weergegeven. Over de crisis is weinig informatie te vinden en de visie van Van der Rijst spreekt de gevonden informatie tegen. Ik ben zijn kant van het verhaal verder niet tegengekomen, waardoor het niet veel duidelijker wordt wat er precies is gebeurd en waardoor het bestuur is afgetreden.

In het archief zijn stukken aan te treffen die te maken hebben met de EH en 'de wortels van de bestuurscrisis bij de EH in 1991', zoals Van der Rijst zijn begeleidende brief betiteld. Het archief is niet geordend en vele stukken zitten door elkaar. Daarom hier een globale overzicht wat het archief bevat:

- stukken betreffende de stichting van de EH
- notulen van vergaderingen van Algemeen Bestuur
- correspondentie van Van der Rijst als secretaris van het bestuur van de EH
- studie-inhoudelijke programma's en begrotingen voor de geplande internationale christelijke universiteit
- financiële gegevens, begrotingen en stukken betreffende giften van de EH
- stukken betreffende het gebouw waarin de EH sinds 1990 gevestigd is
- stukken betreffende de verdeling van de EH in pro-De Graaff en contra-De Graaff
- stukken betreffende de aftreding van het bestuur en de 'groep van 10'
- stukken betreffende de ziekte van J. A. Van Delden
- stukken betreffende studenten en studiefinanciering voor de studenten
- personeelszaken, waaronder sollicitaties, aanstellingen, salarisgegevens en reiskostenvergoedingen
- beleidsnota's, toekomstplannen en studie-inhoudelijke programma's van de EH
- stukken betreffende de opleiding voor journalistiek en de latere samenwerking met de hogeschool De Vijverberg-Felua
- stukken betreffende contact met Evangelische Omroep

Deze beschrijving werd in januari 2008 gemaakt door Erin Marie Jansen in het kader van haar studie geschiedenis aan de Vrije Universiteit.